

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Hargaša a členov JUDr. Ľuboša Szigetiho a JUDr. Jaroslavy Fúrovej v **právnej veci navrhovateľov: 1/ P. Ď., zomrelá X., naposledy bytom B., H. X., 2/ Mgr. G. Ď., bytom B., P. X., 3/ M. D., bytom B., Č. č. 1 zastúpená advokátom JUDr. L. K. z Advokátskej kancelárie K. X., B., navrhovateľa 1/, 2/ zastúpení navrhovateľkou 3/, proti odporcovi: O., M. X., P.**, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. OPU-158/2006-2356-Ben zo dňa 9. júna 2006, o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 11 Sp/31/2006-49 zo dňa 30. mája 2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 11 Sp/31/2006-49 zo dňa 30. mája 2007 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie O. č. OPU-158/2006-2356-Ben zo dňa 9. júna 2006 **z r u š u j e a v e c v r a c i a o p d o r c o v i n a d' a l š i e k o n a n i e.**

Účastníkom náhradu trov konania nepriznáva.

O d ō v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie O., ktorý ako príslušný správny orgán podľa ust. § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a doplnení z. NR SR č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, v súlade s § 46 z. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov, rozhodol tak, že navrhovateľa v 1., 2. a v 3. rade nespĺňajú podmienky uvedené v § 3 ods. 1 písm. m/ zákona č. 503/2003 Z. z. na vrátenie vlastníctva alebo na priznanie náhrady za pozemky v k. ú. P. časť parc. 519. Krajský súd v zhode s odporcom dospel k názoru, že žiadosť o navrátenie vlastníctva podala len navrhovateľka v 3. rade v zákonnej lehote a vôbec neuviedla, že aj ďalšie osoby si uplatňujú nároky, ale až dňa 10. marca 2005 navrhovateľa v 1. a 2. rade splnomocnili navrhovateľku v 3. rade na uplatnenie reštitúcií. V zmysle § 5 ods. 1 zákona oprávnené osoby si museli nárok

uplatniť do 31. decembra 2004, inak ich právo zaniklo a keďže si navrhovatelia v 1. a 2. rade v zákonnej lehote právo neuplatnili, toto im zaniklo. Z tohto dôvodu rozhodnutie odporcu voči nim krajský súd považoval za zákonné a preto ho potvrdil. U navrhovateľky v 3. rade, ktorá si právo uplatnila včas, krajský súd zhodne ako odporca dospel k záveru, že reštitučný titul nie je daný. Pôvodným vlastníkom bola nehnuteľnosť vyvlastnená a náhrada vyplatená zložením do depozitu Ľudového súdu v Prievidzi, keďže neboli splnené podmienky v zmysle § 41 ods. 4 vl. nar. 93/1950 Zb. V čase vyvlastnenia pôvodní vlastníci mali nehnuteľnosť zaťaženú pohľadávkou T. v sume 525.000 Kčs, ďalej 360.000 Kčs pod C2, C4 exekučným založným právom pre Ú. pod C6 v sume 108.294 Kčs, uvedené vo vl. č. 2063 pre kat. úz. P. i vo vyvlastňovacom súpise zo dňa 13. októbra 1956. Vyhláška o dražbe zo dňa 12. apríla 1950, ktorú predložila navrhovateľka v 3. rade sa týka ďalšej pohľadávky na sumu 95 000 Kčs vo vl. č. 2063 vedená pod C5, C11 a C12 a nie je dokladom o tom, že pôvodní vlastníci v čase vyvlastnenia nemali dlhy. Z rozhodnutia ONV v Prievidzi č. Výst. 26-1652/1957-6 zo dňa 27. júla 1957 vyplýva, že vyvlastniť P., n. p. P. dňa 23. júla 1957 poukázal náhradu do súdneho depozitu na účet Krajskej súdnej správy, odd. v Prievidzi. Za tejto situácie, že navrhovateľka v 3. rade neuniesla dôkazné bremeno odporca vyhodnotil zabezpečené dôkazy podľa správnej úvahy, ktorú súd nepreskúmava. Krajský súd konštatoval, že skutkový stav bol dostatočne zistený a odporca z neho vyvodil správny právny záver. Námietky navrhovateľky v 3. rade uvedené v odvolaní boli nekonkrétne, vychádzali len z jej subjektívneho stanoviska a preto krajský súd na ne nemohol prihliadnuť. Podľa § 2 ods. 4 zák. č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov neúspešným navrhovateľom súd uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok 1 000 Sk do troch dní. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že neúspešným navrhovateľom náhradu trov nepriznal.

Včas podaným odvolaním rozsudok krajského súdu napadli v celom rozsahu (podľa obsahu odvolania) navrhovatelia (odvolanie podané navrhovateľkou v 3. rade zároveň zástupkyňou navrhovateľov v 1. a 2. rade). V odvolaní navrhovatelia poukázali na to, že nie je pravda, že by neboli uvedené v zákonnej lehote všetky oprávnené osoby uplatneného reštitučného nároku, pretože navrhovateľke v 3. rade bola predĺžená lehota na doplnenie podania uplatneného reštitučného nároku do 5.4.2005 a v tejto lehote uplatnený nárok bol doplnený. Majetok, ktorý bol vlastníkom vyvlastnený vysoko prekračoval dlhy. V roku 1950 boli všetky dlhy uplatnené voči vlastníkom starými rodičmi navrhovateľky v 3. rade vyplatené. Navrhovateľka v 3. rade požiadala o predloženie dokladu o uložení náhrady do depozitu súdu, tento doklad jej však nebol ukázaný, pretože podľa nej ani neexistuje. Vytýka krajskému súdu, že nesprávne konštatuje, že skutkový stav veci odporcom bol dostatočne zistený. V podstate navrhovatelia žiadali odvolací súd zmeniť napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a návrhu na vydanie pozemkov vyhovieť.

Odporca vo svojom písomnom vyjadrení na odvolanie navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 246c O.s.p. v spojení s ust. § 10 ods. 2 preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce v zmysle ust. § 246c v spojení s § 211 a nasl., na nariadenom pojednávaní (§ 214 ods. 1 O.s.p.) a dospel k názoru, že odvolanie je dôvodné.

Podľa ustanovení tretej hlavy piatej časti O.s.p. sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným

rozhodnutiam správnych organov. Pokiaľ v tejto hlave nie je ustanovené inak, použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy s výnimkou § 250a (§ 2501 ods. 1 a 2 O.s.p.).

V zmysle ust. § 1 písm. a/, b/ zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom (ďalej ako reštitučný zákon) tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb.). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria: a/ poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria, b/ lesný pôdny fond.

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľosti, ktoré nie je možné vydať podľa reštitučného zákona bolo, aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na pozemkovom úrade v zmysle § 5 ods. 1 uvedeného zákona a súčasne preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 2 ods. 1, 2, ako aj, že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25.2.1948 do 1.1.1990) na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3 reštitučného zákona, právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady si oprávnená osoba uplatnila v lehote ustanovenej v § 5 ods. 1 (do 31.12.2004) a žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1 ako aj, že žiadané nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.).

Na konanie o nárokoch oprávnených osôb v zmysle zákona o pôde sú príslušné pozemkové úrady podľa § 5 reštitučného zákona v spojení s § 32 ods. 1 písm. c/ zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách.

Podľa § 5 ods. 3 reštitučného zákona na konanie podľa odseku 2 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správne orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán. Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie (§ 32 zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní – ďalej ako správny poriadok).

Podľa § 14 ods. 1 a 2 správneho poriadku účastníkom konania je ten, o koho právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach sa má konať alebo koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté; účastníkom konania je aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak. Účastníkom konania je aj ten, komu osobitný zákon také postavenie priznáva.

Podľa § 15 správneho poriadku účastník môže samostatne konať v takom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti.

Z vyššie uvedeného potom vyplýva, že **účastníkmi konania pred správnym orgánom sú v súdenom prípade oprávnené osoby a povinná osoba (§§ 2 a 4 reštitučného zákona).**

Účastníkom konania môže byť fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má spôsobilosť byť účastníkom konania. Vo všeobecnosti sa v práve rozlišujú tri druhy spôsobilosti, a to

- a) spôsobilosť mať práva a povinnosti,
- b) spôsobilosť na právne úkony,
- c) spôsobilosť na protiprávne úkony (deliktuálna spôsobilosť).

Správny poriadok v § 14 upravuje spôsobilosť účastníka na práva a povinnosti. Táto spôsobilosť u fyzických osôb vzniká narodením a zaniká smrťou. Všeobecná úprava spôsobilosti na práva a povinnosti je upravená v § 7 a nasl. Obč. zákonníka. Procesná spôsobilosť fyzických osôb je najvšeobecnejšie upravená v § 8 Obč. zákonníka. Podľa tohto ustanovenia spôsobilosť vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) u fyzickej osoby vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou. Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením 18. roku. Pred dosiahnutím tohto veku sa plnoletosť nadobúda len uzavretím manželstva. Uvedené zásady procesnej spôsobilosti platia v správnom konaní len subsidiárne, t. j. ak osobitný právny predpis neustanovuje inak. Ak sa zistí, že fyzická osoba nemá procesnú spôsobilosť v priebehu konania, je to prekážka konania. Spôsobilosť účastníka mať práva a povinnosti a na právne úkony musí správny orgán skúmať vo všetkých štádiách konania.

Odporca sa týmito zákonnými zásadami v konaní dôsledne neriadil. Pravdepodobne unikla jeho pozornosti skutočnosť, že navrhovateľka v 1. rade dňa X. zomrela, tým v priebehu konania stratila spôsobilosť mať práva a povinnosti a samozrejme aj procesnú spôsobilosť. Preto pokiaľ správny orgán s ňou naďalej konal ako s účastníčkou konania, konal v rozpore so zákonom a keď vo veci vydal aj rozhodnutie, jeho rozhodnutie je tým nezákonné. Odporca túto prekážku v konaní mal v priebehu konania zákonne odstrániť a až potom mal možnosť pokračovať v konaní a vo veci rozhodnúť.

Obdobnou vadou konania trpí potom aj konanie pred súdom prvého stupňa.

Podľa § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 19 a § 20 O.s.p. spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Každý môže pred súdom ako účastník samostatne konať (procesná spôsobilosť) v tom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti.

Na základe toho navrhovateľka v 1. rade, keď zomrela X. a súdne konanie bolo začaté podaním odvolania proti rozhodnutiu odporcu 27.7.2006, navrhovateľka v 1. rade nemohla byť účastníčkou súdneho konania, pretože nemala spôsobilosť mať práva a povinnosti počas celého konania, čo v súdnom konaní bola neodstrániteľná prekážka v postupe súdu prvého stupňa v konaní.

Podľa § 250i ods. 3 v spojitosti s § 250l ods.2 O.s.p. pri preskúmaní zákonnosti a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Konanie správneho orgánu s účastníčkou, ktorá stratila smrťou spôsobilosť mať práva a povinnosti je taká vada konania, ktorá má vplyv na nezákonnosť celého konania pred

správnym orgánom a tým aj na nezákonnosť vyneseneho rozhodnutia na podklade takéhoto nezákonného konania.

Keďže odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľov je dôvodné, podľa § 220 O.s.p. v spojení s ustanovením § 246c a § 250q ods. 2 v spojení s § 250j ods. 2 písm. e/ O.s.p. rozhodol tak, že zmenil napadnutý rozsudok a zrušil rozhodnutie odporcu a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie.

Najvyšší súd poznamenáva, že sa mu javí za potrebné v rámci dokazovania pred správnym orgánom zaobstarať si listinné dôkazy o priebehu a výsledku rozvrhového konania finančných prostriedkov uložených na depozitnom účte v prospech vlastníkov vyvlastnených pozemkov v predmetnej veci ľudovým súdom.

Podľa § 250j ods. 6 správny orgán je viazaný právnym názorom súdu. V ďalšom konaní v súlade s právnym nástupníctvom je povinný správny orgán sa vyporiadať so stratou spôsobilosti byť účastníčkou konania navrhovateľky v 1. rade, prípadne si zaobstarať ďalšie dôkazy a vo veci opätovne rozhodnúť.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol tak, že navrhovateľom v 2. a 3. rade, ktorí vo veci mali síce úspech, náhradu trov konania nepriznal, pretože odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil a rozhodnutie správneho orgánu zrušil z procesných dôvodov v tomto rozsudku uvedených navrhovateľmi neoznámených a nenamietaných. V tom odvolací súd videl dôvody na nepriznanie náhrady trov konania navrhovateľom. Odporca vo veci nemal úspech, preto nemá právo na náhradu trov konania (pozri § 250k ods. 1 O.s.p. v spojitosti s § 250l ods. 2 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 18. júna 2008

**JUDr. Jozef Hargaš, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia:
Peter Szimeth